विद्यालयको लागि उपयुक्त // अवधारणाः महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन

सेक्टर कार्यक्रम "दिगो सरसफाइ" सँगको सहकार्यमा क्षेत्रीय विद्यालयको लागि उपयुक्त कार्यक्रमले विद्यालयमा महिनावारी सरसफाइ व्यवस्थापनसम्बन्धी अवधारणा विकास गरेको छ, जुन मोड्युलर छ, साँस्कृतिक रूपले अनुकूल छ र जसमा प्राथमिक तथा द्वितीय तहका उपायहरूको प्याकेज समावेश गरिएको छ।

प्राथमिक उपायहरू

सूचनाको पहुँच // जस्तैः पुस्तिका, भिडियो, मोबाइल एप ।

महिला-मैत्री स्वच्छताका सुविधाहरू // महिला-पुरुषको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय, बत्तीको व्यवस्था भएको, भित्रबाट चुकुल लगाउन सकिने, हात धुने पानी र साबुनको सुविधा भएको, दैनिक सफा गरिने, ढक्कन भएको फोहोरदानी र त्यसको विसर्जनका उपायहरू उपलब्ध भएको

महिनावारी व्यवस्थापनका सामग्रीहरूको पहुँच // जस्तैः आपतकालीन अवस्थामा सेनिटरी प्याडको आपुर्ति, पुनःप्रयोग गर्न मिल्ने प्याडहरू

महिनावारी व्यवस्थापनलाई तत्कालीन शिक्षा क्षेत्रअन्तर्गतको अनुगमन प्रणालीमा एकीकरण गर्ने (जस्तैः ईएमआईएस)

द्वितीय तहका उपायहरू

विद्यालयमा दुखाइ कम गर्ने औषधिको उपलब्धता

शिक्षक तथा विद्यालयका स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता अभिवृद्धि

महिनावारी व्यवस्थापनको लागि जिम्मेवारी तोकिएका शिक्षकको पहिचान

पुरुष शिक्षक तथा विद्यार्थीको संलग्नता

साथी शिक्षा // जस्तैः विद्यालय क्लव, किशोरी क्लव

सूचना, शिक्षा तथा सञ्चारका अतिरिक्त सामग्रीहरू

फोहोर व्यवस्थापन

“जे मापन गरिन्छ त्यो पूरा हुन्छ”

महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन

शिक्षा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS)को उपयोग गरेर विद्यालयको अनुगमन खाका अनुरुप प्रत्येक विद्यालयमा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास)को अनुगमन गर्नुपर्ने प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनसम्बन्धी सूचकहरू

दिगो विकास लक्ष्य अन्तर्गत विद्यालयमा वास कार्यक्रम अनुगमनका लागि विश्व स्वास्थ्य संगठन तथा युनिसेफको उदयीमान संयुक्त अनुगमन कार्यक्रमका सेवा सिँढी

खानेपानी	सरसफाइ	स्वच्छता
उन्नत सेवा (राष्ट्रियस्तरमा परिभाषित हुनु पर्ने)	उन्नत सेवा (राष्ट्रियस्तरमा परिभाषित हुनु पर्ने)	उन्नत सेवा (राष्ट्रियस्तरमा परिभाषित हुनु पर्ने)
आधारभूत सेवा सर्वेक्षणको समयमा विद्यालयमा सुधार गरिएको मुहानको पानीको उपलब्धता	**आधारभूत सेवा** विद्यालयमा छात्र र छात्राका लागि छुट्टाछुट्टै सुधारिएको स्वच्छता सुविधा (सर्वेक्षणको समयमा पहुँच, चालुअवस्थाको तथा गोप्य)	**आधारभूत सेवा** सर्वेक्षणको समयमा साबुन पानी सहित हातधुने सुविधा
सीमित सेवा	सीमित सेवा	सीमित सेवा
सेवारहित	सेवारहित	सेवारहित

उन्नत सेवा

- सूचनामा पहँच
- शौचालयको सफाइ
- सबै कक्षमा पानी र साबुनको उपलब्धता
- बिर्को भएका फोहरदानी
- विसर्जन संयन्त्र
- चालु बत्ती
- आपतकालीन महिनावारीसँग सम्बन्धित स्वच्छता व्यवस्थापन सामग्री

आधारभूत सेवा

- स्वच्छता सुविधा छात्रछात्राका लागि प्रयोग गर्न लायक:
  - शुलभ
  - चालुअवस्थाको
  - गोप्य
- साबुन पानी सहित हात धुने सुविधा भएको।

४ दिगो विकास लक्ष्यसेवा

४ गुणस्तरीय शिक्षा

लक्ष्य ४.ए: बालबालिका, फरक क्षमता भएका, तथा लैङ्गिकताका दृष्टिले सम्वेदनशील शैक्षिक पूर्वाधार बनाउने वा सुधार गर्ने र सबैका लागि सुरक्षित, अहिंसायुक्त, समावेशी तथा प्रभावकारी सिकाइ वातावरण उपलब्ध गराउने।

सूचक ४.ए.१: (एफ) छात्रछात्राका लागि छुट्टाछुट्टै आधारभूत सरसफाइ सुविधा र (जी) आधारभूत हात धुने सुविधा (वास सूचक परिभाषा अनुरुप) विद्यालयहरूको अनुपात।

६ स्वच्छ पानी तथा सरसफाइशिक्षा

लक्ष्य ६.२: सन् २०३० सम्ममा, आवश्यकता अनुरुप तथा समतामूलक सरसफाइ तथा स्वच्छता हासिल गर्ने महिला तथा किशोरी र कमजोर अवस्थामा रहेकालाई विशेष ध्यानमा राखेर सबैका लागि सरसफाइ तथा खुला दिसाको अन्त्य गर्ने।

सूचक: विद्यालयका लागि वास सूचकहरूको लागि ४.ए.१ हेर्नुस्।

सफा र महिला मैत्री शौचालयको विशेषताहरू

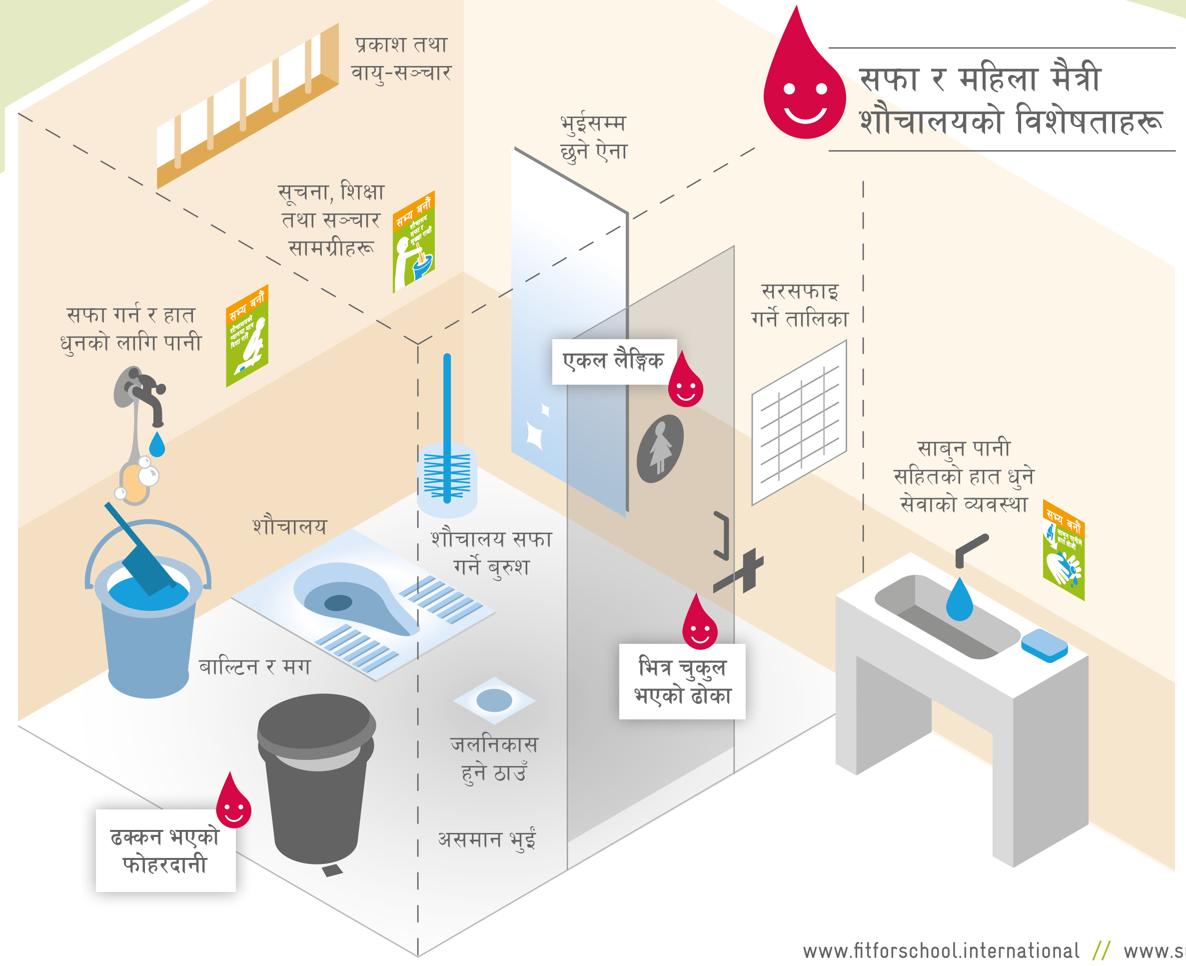

www.fitforschool.international // www.susana.org

CC BY NC ND